

ОПИС ДОСВІДУ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

учителя української мови та літератури

Комунального закладу

«Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №158

Харківської міської ради Харківської області»

Локойди Т.М.

**Тема: Інтеграція медіаосвіти у виховний процес класу з метою виховання
свідомого громадянина, що стане не заручником медіа, а свідомим
споживачем інформації**

Колись інформація була нашою здобиччю.

Тепер ми – здобич інформації.

Ліна Костенко

ВСТУП

Педагогіка нової школи допомагає входженню дитини в контекст сучасної культури, становленню особистості як суб'єкта і стратега життя.

На тлі суспільно-політичної ситуації, що склалася в Україні, усе більшої актуальності набуває виховання у молодого покоління почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції, вміння критично ставитися до інформації, поданої в різних медіа, навичок споживання повідомлень: виявляти фейки, маніпуляції тощо.

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідею розвитку української державності як консолідуючого чинника, розвитку суспільства й нації в цілому. Форми й методи виховання базуються на українських народних традиціях, кращих надбаннях національної та світової педагогіки й психології.

Національно-патріотичне виховання формується на прикладах історії становлення Української державності, українського козацтва, героїки визвольного руху, досягнень у галузі політики, освіти, науки, культури та спорту.

АКТУАЛЬНІСТЬ

XXI століття – епоха змін, інновацій, інтелекту, глобалізації – висуває свої умови життя, висуває нові вимоги до людини. Виклики XXI століття актуалізують завдання виховання сьогодні не виконавця, а будівничого, здатного усвідомити свою місію, продуктивно здійснювати життєдіяльність в умовах динамічного світу, що глобалізується. Лише за цих умов виховання стане джерелом розвитку особистості і суспільства.

З огляду на це основним результатом навчального закладу повинна стати не система знань, вмінь та навичок сама по собі, а набір ключових компетентностей в інтелектуальній, громадянсько – правовій, комунікативній, інформаційній сферах тощо.

Виховання повинно бути компетентнісно зорієнтованим, що забезпечить дитині оволодіння ключовими життєвими компетенціями, виробить у неї життєздатність, навчить повноцінно жити й активно діяти в сучасних соціально- економічних умовах, адекватно реагувати на зміни, постійно самовдосконалюватись, досягати успіху.

У Концепції загальної середньої освіти наголошується, що школа – це простір життя дитини; тут вона не готується до життя, а повноцінно живе, і тому вся діяльність навчального закладу вибудовується так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проєктувальника власного життя.

Щоб мати можливість знайти своє місце в житті, учень сучасного навчального закладу повинен володіти певними якостями, вміннями:

- швидко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях;
- критично мислити;
- використовувати набуті знання і вміння в навколишній дійсності;
- бути здатним генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення, творчо мислити;
- бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, уміти працювати у команді;
- вміти запобігати та виходити з будь-яких конфліктних ситуацій;
- цілеспрямовано використовувати свій потенціал як для самореалізації в професійному і особистому плані, так і в інтересах суспільства, держави;
- критично ставитися до медіапродукту: уміти знаходити, переробляти інформацію, одержану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення;
- бережливо ставитись до свого здоров'я, здоров'я інших як найвищої цінності;
- бути здатним до вибору альтернатив, що пропонує сучасне життя;
- вміти планувати стратегію власного життя, орієнтуватися у системі найрізноманітніших суперечливих й неоднозначних цінностей, визначати своє кредо і свій стиль;

Таким чином, виховання учнів у сучасній школі здійснюється в контексті громадянської і загальнолюдської культури, охоплює весь навчально-виховний процес, ґрунтується на свободі вибору мети життєдіяльності та поєднує інтереси особистості, суспільства і держави.

ОПИС ДОСВІДУ РОБОТИ

Виховання творчої особистості - це підготовка до виконання комплексу ролей необхідних для повноцінного і змістовного життя. Це ролі громадянина, працівника, сім'янина і товариша. І для досягнення цієї мети необхідна певна система – виховна система класу.

1. Виховна система класу

Виховна система — це цілісний організм, який виникає у процесі інтеграції основних компонентів виховання (мета, суб'єкти виховання, їх діяльність, спілкування, відносини, кадровий потенціал, матеріальна база. Основою сучасного виховного процесу є дитина як найвища цінність.

Як наголошено в Національній доктрині розвитку освіти України, пріоритетним напрямом в її реалізації є формування особистості, яка усвідомлює свою приналежність до українського народу, сучасної європейської цивілізації; виховання людини демократичного світогляду, яка поважає громадські права і свободи, традиції народів і культур світу, національний, релігійний, мовний вибір кожної людини.

Реалізація Національної доктрини розвитку освіти передбачає:

- підготовку людей високої моралі, здатних до творчої праці;
- формування здорового способу життя, етичне, естетичне, екологічне, патріотичне, правове, трудове та фізичне виховання учнівської молоді.

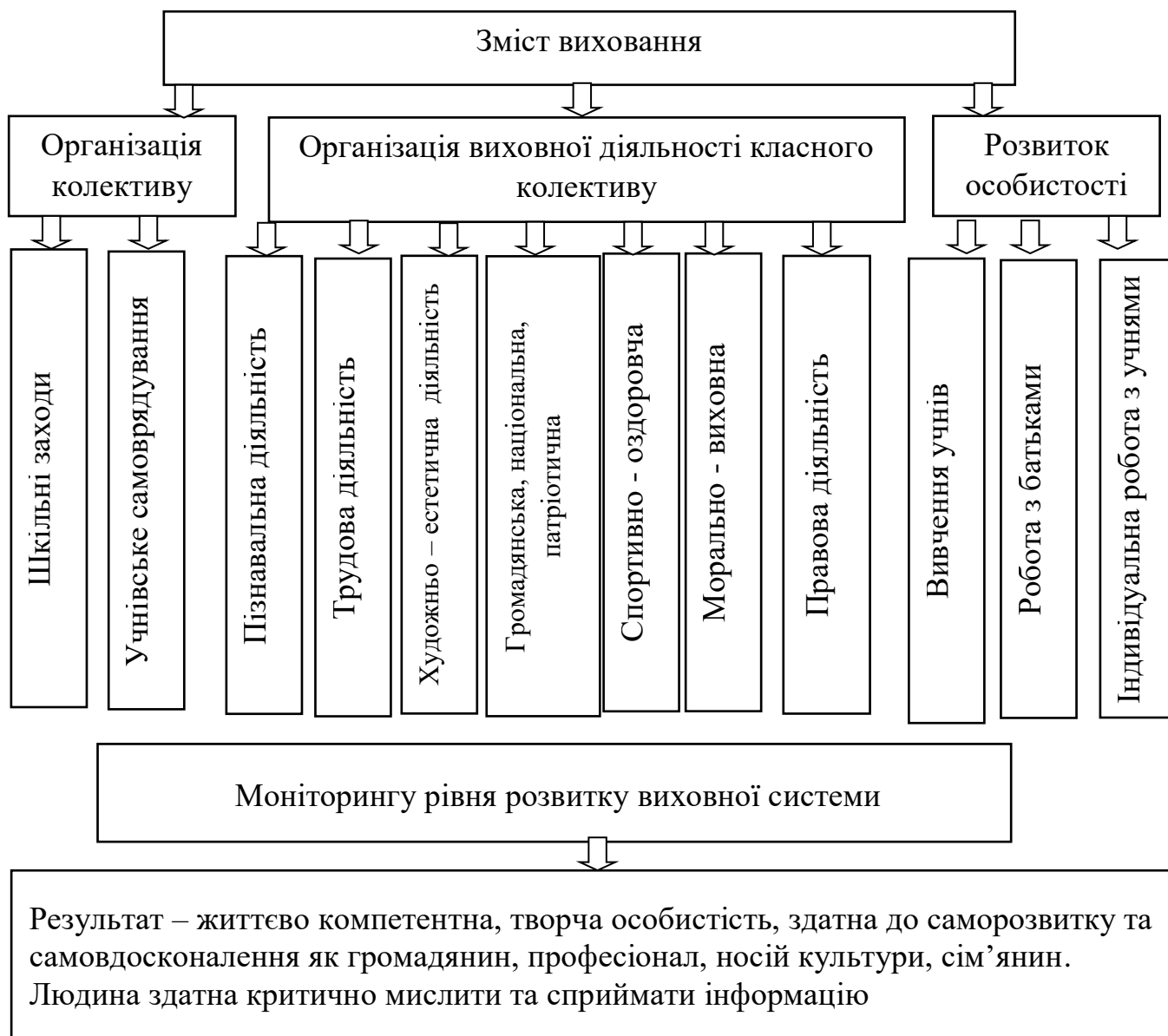
На мою думку, невід'ємною частиною виховного процесу є розвиток критичного мислення та медіаграмотності школярів.

Сучасна Людина перебуває в ситуації, коли інформаційне поле набирає більшого розповсюдження і поширення. Використання засобів масової

інформації має зазвичай безсистемний характер. Крім того, медіа інколи надають інформацію випадкову та поверхову, яка націлена на зацікавлення аудиторії та підвищення рейтингів медіаджерела. Проблема захисту людської свідомості від маніпулювання засобів масової комунікації постійно загострюється. У зв'язку з цим медіаосвіта покликана виконувати унікальну функцію підготовки особистості до життя в інформаційному просторі, тому однією з 10 ключових компетентностей учня, які визначаються Концепцією Нової української школи, є інформаційно-цифрова, що передбачає впевнене та безпечне використання інформаційно-комунікаційних технологій, а також інформаційну та медіаграмотність. Актуальність питання медіаосвіти зумовлена тим, що особливо гостро стоїть проблема виховання школярів у сучасній соціокультурній ситуації, яка характеризується провідними тенденціями розвитку суспільства, що відбивають процеси глобальної інформатизації. Виховна система неможлива без використання засобів масової комунікації та інформаційних технологій. Тому одне з важливих завдань – навчити молоде покоління розрізняти віртуальну, створену на екрані, реальність від об'єктивної реальності навколишнього світу.

Структура та основні елементи виховної системи класу

Мета: виховання молодшої людини - патріота України, готового самовіддано розбудувати її як суверенну, демократичну, правову і соціальну державу, виявляти національну гідність, знати та цивілізовано відстоювати свої громадянські права, виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру і злагоді в суспільстві, бути конкурентноспроможним, успішно самореалізуватися в соціумі.

Завдання програми:

- формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля держави, готовність її захищати;

- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, жінки-матері, культури та історії свого народу;
- формування високої мовної культури, оволодіння українською мовою;
- прищеплення шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій українців та представників інших націй, які живуть в Україні;
- виховання духовної культури особистості, створення умов для вибору нею своєї громадянської позиції;
- утвердження принципів вселюдської моралі, правди, справедливості, патріотизму, доброти, працелюбності та моралі;
- формування творчої особистості, виховання цивілізованого господаря;
- забезпечення повноцінного фізичного розвитку дітей і молоді, охорони та зміцнення їхнього здоров'я;
- виховання поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки;
- формування глибокого усвідомлення взаємозв'язку між ідеями свободи, правами людини та її громадянською відповідальністю;
- формування екологічної культури людини, гармонії її відносин з природою;
- розвиток індивідуальних здібностей і талантів молоді, забезпечення умов їх самореалізації;
- формування у дітей і молоді уміння міжособистісного спілкування та підготовки до життя в умовах ринкових відносин;
- формування та розвиток у молоді медіаграмотності та критичного мислення.

Ключова ідея : Формування позитивної **Я – концепції** та уміння об'єктивно оцінювати себе та свою діяльність.

Компоненти виховної програми:

5 клас – «Я і моя родина»

6 клас – «Я і моє здоров'я»

7 клас - «Я та моє навчання»

8 клас - «Я та мої друзі»

9 клас – «Я та моя професія»

10 клас – «Я і суспільство»

11 клас – «Я громадянин»

Подана система реалізується через:

- організацію колективу(участь у шкільних заходах та шкільному самоврядуванні);
- організацію виховної діяльності класного колективу (пізнавальна діяльність, трудова діяльність, художньо – естетична діяльність, громадянське виховання, національне виховання, патріотичне виховання, спортивно – оздоровча діяльність, морально – виховна діяльність, правове виховання);
- розвиток особистості учня (вивчення учнів, робота з батьками, індивідуальна робота з учнями)

Таким чином, системний підхід дозволяє зробити виховний процес цілеспрямованим, ефективним, керованим, а роль виховної системи класу важливою для виховної системи школи.

2. Форми роботи з учнями

Враховуючи вікові особливості учнів основної школи, у роботі з ними використовую наступні форми роботи:

- години спілкування,
- класні збори,
- тренінги,
- колективно творчі справи (КТС): випуск листівок, усний журнал, операції, виставки-конкурси, участь у соціально – значущих проєктах, колаж, акції (милосердя, благодійні, екологічні та інші), круглі столи, дискусії, анкетування.

3. Робота з батьками

Завдання класного керівника – налагодити з батьками своїх вихованців дружні взаємини, які будуватимуться на взаєморозумінні та взаємоповазі. Це можливо в тому випадку, якщо ми залучимо батьків до різних форм роботи в дитячому колективі.

Однією із форм роботи з батьками є батьківські збори, які плануються у відповідності з віковими особливостями дітей, цілями та завданнями навчально-виховного процесу, конкретними проблемами, що виникають у ході спільної діяльності вчителя і батьків.

Поряд з традиційними формами роботи використовую інноваційні колективні й індивідуальні форми співпраці з батьками:

- спільні збори батьків і учнів;
- дискусії;
- індивідуальні співбесіди;
- анкетування;
- круглі столи, батьківські тренінги.
- залучення батьків до позакласної діяльності (проведення загальношкільних заходів та конкурсів).

4. Результативність досвіду

Учні класу активно беруть участь у шкільних заходах: «День української хустки», «День вишиванки», «День пам'яті та примирення», конкурсах малюнків. У рамках тижня, присвяченого безпеці в Інтернеті, проведено цикл занять: «Суд над рекламою», «Як не потрапити в тенета соціальних мереж», ділова гра «Я-журналіст». У процесі роботи учні 5-А класу дізналися про правила поведінки в Інтернеті, правила роботи з інформацією, ознайомилися з такими поняттями як медіаграмотність, фейк, джінса, пропаганда, судження, факт тощо.

ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАВПРАВ У ВИХОВНІЙ РОБОТІ З КЛАСОМ

Перший урок 2022/2023 «Ми українці: честь і слава незламним!»

Мета: сприяти вихованню патріотичних почуттів, любові до Батьківщини, гордості за свою державу з давньою історією, багатою культурною спадщиною, розширити знання учнів про державність України; розвивати в учнів творче мислення, уяву, комунікабельність. Розвивати критичне мислення школярів, надати певні навички з медіаграмотності.

Хід уроку

I. Організація класу. Привітання учнів з Днем знань.

Дорогі школярі! Нехай День знань стане для вас світлим і радісним святом. Бажаю вам радісного і веселого шкільного життя, гарних оцінок, прагнення до знань і нових відкриттів. Нехай навчальний рік стане успішним, яскравим і цікавим. А ще я бажаю вам мирного неба, щоб ви чули спів пташок, а не сигнали повітряної тривоги, щоб на ваших оченятах були лише сльози від радості. Заради вас, майбутнього покоління, український народ бореться за свободу нашої Батьківщини!

II. Вступне слово вчителя

Новий навчальний рік розпочинається в умовах війни, у часи, коли Україна виборює свою незалежність, право на існування, своє життя у протистоянні з однією з найпотужніших армій світу, і платить за це найціннішим - тисячами людських життів... З початком 2022 року настали значні випробування для українського народу. Українська держава, пройшовши значний шлях у розбудові своєї незалежності, зустрілась з величезною перешкодою на цьому шляху – проти України була розв’язана повномасштабна війна. Півроку тому з повномасштабним вторгненням російської армії розпочався новий етап російсько-української війни, яка триває з 2014 року. Вже півроку Україна живе в умовах найжорстокішої війни, яка була розв’язана росією в Європі після Другої світової війни. Для нашої країни вона стала народною війною за незалежність і суверенітет, за цивілізаційний вибір і приналежність до європейської цивілізації, її засадничі цінності, права і свободи, що лежать в основі Західного світу.

Пропоную розпочати нашу зустріч з шанування героїв, які заплатили своїм життям за нашу свободу.

Хвилина мовчання

Тема нашого уроку сьогодні «Ми – українці: честь і слава незламним!». Стійкість та незламність українців на шляху до Перемоги сьогодні захоплюють весь світ. Ми – українці, наша любов до України за останній час зросла до неймовірних розмірів, а що ж для вас є Україна? (хмара слів)

III . Основна частина (медіавправа).

Якою ви бачите Україну?

Який зміст вкладено у це слово? Яку інформацію із хмарини слів ми можемо підтвердити, а яку не можемо? (Словникова робота: факт, судження). Тож назвіть, будь ласка, факти про Україну, наведені у хмаринці слів.

Адже слово українець походить від слова Україна. Тож кожен українець має відповісти на запитання: «А що є для мене Україна, Батьківщина, Вітчизна».

Виявляється, що відповідь на це запитання приховане у самому слові Україна. (Медіавправа) У кожній букві зашифровані певні символи нашої Батьківщини. Розшифрувавши їх, ми зрозуміємо, який зміст приховано в цьому слові.

Унікальна, упевнена

Красива, культурна

Рідна, роботяща

Активна, ажурна

ї.....

Неймовірна, незалежна

Аграрна, авторитетна

Зверніть увагу, діти, виконавши це завдання, ми утворили один із символів України – Прапор!

Зараз український народ згуртувався наче одна родина. Багато наших громадян втратили власні домівки, і їх прихистили в інших містах і селах не

лише України, а й усього світу. Але всі, хто вимушено покинув власну Батьківщину, мріють повернутися на рідну землю і відбудувати зруйноване ворогом, будувати нову процвітаючу країну, зміцнювати державу. Навіть перебуваючи на чужині, вони лишилися патріотами своєї Батьківщини!

А що ж таке патріотизм? Які асоціації у вас пов'язані з цим поняттям?

(Медіавправа «Кроссенс»)

Спробуйте розтлумачити, як подані зображення пов'язані з поняттям «патріотизм»:

- 1 – Символіка України
- 2 – Виховання з малечку
- 3 – Любов до Батьківщини
- 4 – Культурна ідентичність
- 5 – Краса України
- 6 – Історія України
- 7 - Солов'їна мова України
- 8 – Волонтери – сумління та серце України
- 9 – Відданність Батьківщині: «Від козаків до Кіборгів»

Молодці! Отже, патріотизм - це громадянське почуття, змістом якого є любов до Батьківщини і готовність пожертвувати своїми інтересами заради неї, відданість своєму народу, гордість за надбання національної культури, особливе емоційне переживання своєї приналежності до країни та свого громадянства, мови, історії, традицій, готовність діяти в інтересах вітчизни та постати на її захист у разі необхідності.

Незалежність і воля завойовуються в боротьбі. Ціною єднання і зусиль багатьох людей. Ціною втрат і перемог. Український народ завжди відстоював свою гідність і свою свободу. Боровся і перемагав! І сьогодні ми захищаємо суверенітет і територіальну цілісність своєї держави. Гинуть наші найкращі патріоти. Ми схиляємось перед героями-захисниками. І пам'ятаємо подвиг кожного.

IV. Бесіда з учнями:

Єдність і здатність до згуртованості всього українського суспільства виявляється в кількох площинах: волонтерський рух (технічна, фінансова, медична, гуманітарна допомога військовим і цивільним); єдність політичних сил (здатність поставити загальнодержавні інтереси вище партійних, позбавлення політичного впливу проросійських сил); допомога і надання прихистку мешканцям з окупованих територій та місць бойових дій.

Україна має героїчне історичне коріння незламності, і культура, зокрема, є транслятором незламності. Наприклад, сучасне звучання «Червоної Калини» з перших днів війни - є консолідуючою складовою нації; сучасна творчість митців стоїть на захисті нашої культури, самобутності, і несе у світ месендж: «Україна – це незалежна, вільна країна, яка бореться за себе і за увесь світ зі злом – рашизмом, та обов'язково перемаже у цій битві».

Багато наших громадян втратили власні домівки. Та їх прихистили в інших містах і селах не лише України, а й усього світу. Але всі, хто покинув власну

Батьківщину, мріють повернутись на рідну землю. Тому українці, які живуть в інших країнах продовжують вивчати українську мову, історію, не забувають про її державні символи.

V. Заключне слово вчителя. Висновок

Пам'ятайте, діти, саме завдяки стійкості, силі, самовідданості нашого героїчного народу ми вистоїмо, переможемо, збережемо свою автентичність! Ця війна стала війною за існування не лише держави, але й українського народу в цілому. Кожен має зробити свій посильний внесок, аби наблизити Перемогу нашої Батьківщини! Ми переможемо і на нашій землі запанує мир і добробут!

Миру вам, благополуччя та стійкості! Слава Україні!!!

Отже, інтеграція медіаосвіти у виховний процес дає змогу досягти поставленої вчителем мети, зробити заняття більш цікавими, допоможе виховати учня, що стане не заручником медіа, а успішним споживачем інформації.

